

EURÓPSKY DOZORNÝ ÚRADNÍK PRE OCHRANU ÚDAJOV

Zhrnutie stanoviska k návrhu smernice o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu

(Úplné znenie tohto stanoviska sa nachádza v anglickom, vo francúzskom a v nemeckom jazyku na webovej lokalite európskeho dozorného úradníka pre ochranu údajov www.edps.europa.eu)

(2017/C 200/07)

EDPS uznáva dôležitosť hospodárstva založeného na údajoch pre rast v EÚ a jeho výsadného postavenia v digitálnom prostredí, ako sa stanovuje v stratégii digitálneho jednotného trhu. Trvale sa zasadzujeme za dosiahnutie synergií a komplementárnosti medzi právnymi predpismi na ochranu spotrebiteľa a ochranu osobných údajov. Podporujeme preto cieľ návrhu smernice Komisie z decembra 2015 o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu, aby sa zlepšila ochrana spotrebiteľov, ktorí sú povinní poskytnúť údaje v rámci splnenia podmienky na dodanie tzv. digitálneho tovaru.

Jeden aspekt návrhu je však problematický, keďže sa bude vzťahovať na situácie, keď sa za digitálny obsah platí určitá cena, ale aj na situácie, keď sa digitálny obsah dodáva výmenou za nepenažné protiplnenie vo forme osobných údajov alebo akýchkoľvek iných údajov. EDPS varuje pred každým novým ustanovením zavádzajúcim myšlienku, že ľudia môžu platiť svojimi údajmi rovnakým spôsobom ako peniazmi. Základné práva, ako je právo na ochranu osobných údajov, nemôžu byť zredukované na jednoduché záujmy spotrebiteľa a osobné údaje nemožno považovať len za komoditu.

Nedávno prijatý rámec ochrany osobných údajov (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) sa ešte v plnej miere neuplatňuje a návrh nových právnych predpisov o súkromí a elektronických komunikáciách je v súčasnosti predmetom diskusií. EÚ by preto nemala predkladať žiadne nové návrhy narúšajúce dôkladnú rovnováhu, ktorú dosiahol zákonodarca EÚ v oblasti pravidiel ochrany osobných údajov. Vzájomné prekryvanie sa iniciatív by mohlo nechcene ohroziť súdržnosť digitálneho jednotného trhu, čo by malo za následok regulačnú fragmentáciu a právnu neistotu. EDPS odporúča, aby EÚ uplatňovala všeobecné nariadenie o ochrane údajov ako prostriedok na reguláciu používania osobných údajov v digitálnom hospodárstve.

Pojem „údaje ako protiplnenie“, ktorý v návrhu zostal bez vymedzenia, by mohol spôsobiť zmätok, pokiaľ ide o presnú funkciu údajov v danej transakcii. Nedostatok jasných informácií od dodávateľov v tomto smere môže pridať ďalšie ťažkosti. Navrhujeme preto zvážiť, aby sa v rámci spôsobu riešenia tohto problému použilo vymedzenie služieb podľa ZFEÚ alebo ustanovenie použité vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov na vymedzenie jeho územnej pôsobnosti.

V tomto stanovisku sa skúma niekoľko možných interakcií návrhu so všeobecným nariadením o ochrane údajov.

Po prvé, široké vymedzenie „osobných údajov“ podľa právnych predpisov o ochrane údajov môže mať za následok to, že sa všetky údaje, na ktoré sa vzťahuje navrhovaná smernica, budú považovať za „osobné údaje“ podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov.

Po druhé, prísne podmienky, za ktorých môže prebiehať spracovanie, sú už stanovené vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov a nevyžadujú si zmenu ani doplnenie v rámci navrhovanej smernice. Aj keď sa v návrhu zdá, že sa používanie údajov ako protiplnenie považuje za legitímne, vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov sa stanovuje, napríklad, nový súbor podmienok na posúdenie platnosti súhlasu a určenie toho, či ho možno považovať za slobodné vyjadrenie v súvislosti s digitálnymi transakciami.

Na záver, navrhované práva poskytnuté spotrebiteľom na získanie svojich údajov od dodávateľa pri ukončení zmluvy a povinnosť, aby sa dodávateľ zdržal použitia údajov, sa potenciálne prekryvajú s právami na prístup a prenosnosť a s povinnosťou dodávateľa zdržať sa používania údajov a povinnosťami prevádzkovateľa podľa všeobecného nariadenia o ochrane údajov. Toto môže neúmyselne viesť k nejasnostiam, pokiaľ ide o uplatniteľný režim.

1. ÚVOD A SÚVISLOSTI

1.1. Konzultácie Rady s EDPS

1. Európska komisia predložila 9. decembra 2015 dva legislatívne návrhy nových zmluvných pravidiel pre online predaj. Navrhované pravidlá pre digitálne zmluvy zahŕňajú dva návrhy právnych predpisov:
 - návrh smernice o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu ⁽¹⁾,
 - návrh smernice o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o online predaji (hmotného) tovaru ⁽²⁾.
2. Tieto dva návrhy treba vnímať ako balík so spoločnými cieľmi, ktoré spočívajú najmä v odstránení hlavných prekážok v cezhraničnom elektronickom obchode v EÚ ⁽³⁾. Pokiaľ ide konkrétnejšie o návrh smernice o zmluvách o dodávaní digitálneho obsahu (ďalej len „návrh“), jeho zámerom je mať jednotný súbor pravidiel vzťahujúcich sa na zmluvy o predaji a prenájme digitálneho obsahu, ako aj na zmluvy o digitálnych službách ⁽⁴⁾. V čase prijatia tohto návrhu Komisia neuskutočnila konzultácie s EDPS.
3. Výbor LIBE 21. novembra 2016 vydal stanovisko k návrhu ⁽⁵⁾. Výbor Európskeho parlamentu pre vnútorný trh a ochranu spotrebiteľa (IMCO) a Výbor pre právne veci (JURI) 7. novembra 2016 vydali návrh spoločnej správy k návrhu ⁽⁶⁾.
4. Rada v súčasnosti rokuje o návrhu v pracovnej skupine pre občianskoprávne veci (zmluvné právo). V tejto súvislosti sa Rada 10. januára 2017 rozhodla viesť konzultácie o návrhu s EDPS. EDPS víta iniciatívu Rady týkajúcu sa konzultácií s EDPS o týchto dôležitých právnych predpisoch, ktoré vyvolávajú veľa otázok v súvislosti s právom Únie v oblasti ochrany osobných údajov. Toto stanovisko je reakciou EDPS na žiadosť Rady.

1.2. Návrh

5. V súčasnosti je dodávanie digitálneho obsahu na úrovni EÚ čiastočne upravené smernicou o právach spotrebiteľov ⁽⁷⁾, smernicou o nekalých podmienkach ⁽⁸⁾ a smernicou o elektronickom obchode ⁽⁹⁾. Smernica o predaji spotrebného tovaru sa neuplatňuje, pretože vymedzenie pojmu „spotrebný tovar“ v uvedenej smernici sa vzťahuje len na „hmotné huteľné predmety“.
6. Niekoľko členských štátov už prijalo osobitné pravidlá pre digitálny obsah, čím vznikli rozdiely v rozsahu pôsobnosti a obsahu medzi vnútroštátnymi pravidlami upravujúcimi tieto zmluvy ⁽¹⁰⁾. Zámerom návrhu je preto zabezpečiť harmonizovanú ochranu spotrebiteľov, pokiaľ ide o digitálny obsah. V tejto súvislosti sa v návrhu predpokladá maximálna úroveň harmonizácie.
7. Pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti návrhu, vzťahoval by sa nielen na digitálny tovar (napríklad filmy alebo hudbu, počítačové programy, mobilné aplikácie, elektronické knihy), ale aj na digitálne služby (napríklad platformy sociálnych médií a služby cloud computingu). Na to, aby digitálna zmluva patrila do rozsahu pôsobnosti navrhovanej smernice, musí buď obsahovať cenu, ktorú má uhradiť spotrebiteľ, alebo spotrebiteľ musí „aktívne poskytnúť osobné údaje alebo iné údaje ako protiplnenie“ ⁽¹¹⁾.

⁽¹⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o dodávaní digitálneho obsahu, COM/2015/0634, k dispozícii na: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1450431933547&uri=CELEX:52015PC0634>.

⁽²⁾ Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o určitých aspektoch týkajúcich sa zmlúv o online a iných predajoch tovaru na diaľku, COM/2015/0635 final.

⁽³⁾ Ďalšie informácie pozri na: http://ec.europa.eu/justice/contract/digital-contract-rules/index_en.htm.

⁽⁴⁾ V spojitosti s tým Komisia už vyvinula isté úsilie: pozri návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o spoločnom európskom kúpnom práve, COM/2011/0635 final. Komisia od tohto návrhu upustila.

⁽⁵⁾ K dispozícii na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-582.370%2b03%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fSK>.

⁽⁶⁾ K dispozícii na: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-%2f%2fEP%2f%2fNONGML%2bCOMPARL%2bPE-592.444%2b01%2bDOC%2bPDF%2bV0%2f%2fSK>.

⁽⁷⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES (Ú. v. EÚ L 304, 22.11.2011, s. 64).

⁽⁸⁾ Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 21.4.1993, s. 29).

⁽⁹⁾ Smernica 2000/31/ES Európskeho parlamentu a Rady z 8. júna 2000 o určitých právnych aspektoch služieb informačnej spoločnosti na vnútornom trhu, najmä o elektronickom obchode (smernica o elektronickom obchode) (Ú. v. ES L 178, 17.7.2000, s. 1).

⁽¹⁰⁾ Pozri dôvodovú správu návrhu, s. 3.

⁽¹¹⁾ Pozri článok 3 ods. 1 návrhu.

8. V návrhu sa zavádza „hierarchia prostriedkov nápravy“ v prípade nedostatočného súladu digitálneho obsahu alebo služby poskytovaných predávajúcim a poskytuje sa spotrebiteľovi právo na spätné získanie údajov pri ukončení zmluvy v „bežne používanom formáte údajov“⁽¹⁾. V návrhu sa takisto ukladá povinnosť pre dodávateľov, aby sa zdržali používania údajov poskytnutých ako protiplnenie po ukončení zmluvy⁽²⁾.
9. Návrh odkazuje na pojem osobných údajov v týchto troch situáciách:
 - používanie údajov (vrátane osobných údajov) ako „nefinančného protiplnenia“⁽³⁾,
 - odkaz na údaje, ktoré sú „nevyhnutné na plnenie zmluvy“⁽⁴⁾,
 - odkaz na „všetky ostatné údaje, ktoré spotrebiteľ vytvoril alebo ktoré boli vygenerované používaním digitálneho obsahu spotrebiteľom“⁽⁵⁾.
10. Odkaz na pojem osobných údajov vytvára potenciálnu interakciu návrhu s pravidlami ochrany údajov, ktoré sú stanovené, okrem iného, v smernici o ochrane údajov 95/46/ES⁽⁶⁾ a vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov⁽⁷⁾. Okrem toho, ako je uvedené v návrhu, smernicou nemá byť dotknutá ochrana jednotlivcov so zreteľom na spracovanie osobných údajov⁽⁸⁾. V tomto stanovisku sa preto rieši vzájomné pôsobenie návrhu a súčasného a budúceho rámca ochrany osobných údajov EÚ⁽⁹⁾.

ZÁVER

79. EDPS víta iniciatívu Komisie, ktorej zámerom je poskytnúť širokú ochranu spotrebiteľom v EÚ tým, že rozširuje túto ochranu na tzv. digitálny tovar a že zahrnie prípady, v ktorých spotrebiteľia neplatia cenu vo forme peňazí.
80. EDPS uznáva dôležitosť jasných a aktuálnych pravidiel, ktoré môžu sprevádzať a podporovať rozvoj digitálneho hospodárstva. V tomto smere EDPS naďalej aktívne sleduje iniciatívy Komisie, pokiaľ ide o jednotný digitálny trh, keďže dôležitosť údajov ako zdroja pre rast a inovácie je jadrom týchto iniciatív.
81. V tejto súvislosti vítame iniciatívu Rady viesť konzultácie s EDPS. Pre EDPS je to príležitosť predložiť zákonodarcom niekoľko odporúčaní a správ v rámci diskusií o návrhu, ktorý bol predložený EDPS.
82. Pokiaľ ide o vzájomné pôsobenie návrhu s právnymi predpismi o ochrane údajov:
 - návrh vyvoláva niekoľko otázok vzhľadom na to, že tieto údaje majú povahu základných práv, ako aj na osobitnú ochranu, ktorá je poskytovaná týmto údajom podľa rámca ochrany údajov EÚ,
 - v návrhu by nemali byť zahrnuté ustanovenia, ktoré môžu mať vplyv na rámec ochrany údajov, lebo návrh vychádza z článku 114 ZFEÚ, ktorý už nie je vhodným základom pre reguláciu spracúvania údajov,
 - návrh by žiadnym spôsobom nemal meniť rovnováhu dosiahnutú vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov, pokiaľ ide o okolnosti, za ktorých môže na digitálnom trhu prebiehať spracovanie osobných údajov.

⁽¹⁾ Pozri článok 13 ods. 2 písm. c) návrhu.

⁽²⁾ Pozri článok 13 ods. 2 písm. b) návrhu.

⁽³⁾ Pozri článok 3 ods. 1 a ods. 4, článok 13 ods. 2) písm. b), článok 15 ods. 2 písm. c) a článok 16 ods. 4) písm. a) návrhu.

⁽⁴⁾ Pozri článok 3 ods. 4 návrhu.

⁽⁵⁾ Článok 13 ods. 2 písm. b) a článok 16 ods. 4 písm. b) návrhu.

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 95/46/ES z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 23.11.1995, s. 31).

⁽⁷⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov) (Ú. v. EÚ L 119, 4.5.2016, s. 1).

⁽⁸⁾ Článok 3 ods. 8 návrhu.

⁽⁹⁾ V kontexte analýzy návrhu hlavnými uplatňovanými dokumentmi sú v súčasnosti smernica 95/46/ES, ktorá bude zrušená a nahradená nariadením (EÚ) 2016/679 a smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2002/58/ES z 12. júla 2002, týkajúcou sa spracúvania osobných údajov a ochrany súkromia v sektore elektronických komunikácií (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách) (Ú. v. ES L 201, 31.7.2002, s. 37) (nazývaná aj smernica o súkromí a elektronických komunikáciách). Smernica o súkromí a elektronických komunikáciách sa má zrušiť najnovším návrhom nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o rešpektovaní súkromného života a ochrane osobných údajov v elektronických komunikáciách a o zrušení smernice 2002/58/ES (smernica o súkromí a elektronických komunikáciách), 10. januára 2017, COM (2017) 10 final.

83. Pokiaľ ide o používanie údajov ako protiplnenia:

- EDPS sa domnieva, že sa treba vyhnúť používaniu pojmu „údaje ako protiplnenie“,
- v tomto smere EDPS ponúka alternatívy:
 - použitie pojmu „služby“ v právnych predpisoch Únie môže byť užitočné pri úvahách o spôsobe, ako zahrnúť služby, za ktoré sa neplatí,
 - rozsah pôsobnosti všeobecného nariadenia o ochrane údajov, ktorý sa vzťahuje na ponuku tovarov a služieb bez ohľadu na to, či sa vyžaduje platba, by sa mohol takisto zväziť.

84. Pokiaľ ide o vzájomné pôsobenie medzi návrhom a všeobecným nariadením o ochrane údajov:

- vzhľadom na široké vymedzenie osobných údajov je pravdepodobné, že takmer všetky údaje, ktoré poskytne spotrebiteľ poskytovateľovi digitálneho obsahu, sa budú považovať za osobné údaje,
- EDPS odporúča vyhnúť sa odkazovaniu na údaje (aktívne) poskytnuté spotrebiteľom, lebo je to v rozpore s existujúcimi a budúcimi pravidlami pre ochranu údajov,
- v návrhu by sa malo výslovne uvádzať, že údaje spracované dodávateľmi sa môžu používať len vtedy, ak je to v súlade s rámcom ochrany údajov EÚ vrátane všeobecného nariadenia o ochrane údajov a právnych predpisov o súkromí a elektronických komunikáciách,
- EDPS odporúča, aby sa v článkoch 13 a 16 návrhu odkazovalo na všeobecné nariadenie o ochrane údajov, pokiaľ ide o práva na vymazanie a právo na prístup k vlastným údajom, a to v rozsahu, v ktorom ide o osobné údaje. Ak by sa spracúvali iné ako osobné údaje („iné údaje“), EDPS odporúča, aby ustanovenia článku 13 a 16 boli v záujme jednotnosti zladené s režimom stanoveným vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov.

V Bruseli 14. marca 2017

Giovanni BUTTARELLI

európsky dozorný úradník pre ochranu údajov
